

Антикорупційні заходи у системі державного управління України

Марія В. Огороднійчук ¹* ● Наталія В. Коваленко ²

¹ Житомирських державний університет імені Івана Франка (Україна). Доцент кафедри права та публічного управління, канд. філос. наук, доцент.

² Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна). Доцент кафедри економічної політики та менеджменту, канд. наук з держ. упр., доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: pravosvit.zdu@ukr.net

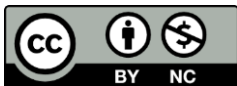
СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

[10.70651/3041-2498/2025.6.03](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.6.03)

Авторське право
© 2025 авторів

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

У статті розглядаються актуальні проблеми впровадження антикорупційних заходів в Україні, з акцентом на те, як ефективно антикорупційні агенції виконують свої обов'язки. Це дослідження має велике значення, адже система державного управління в Україні страждає від високого рівня корупції, що ускладнює роботу уряду, дотримання законів і загальний розвиток країни. Корупція залишається серйозною перешкодою для державного управління в Україні, оскільки антикорупційні заходи не є достатньо ефективними, щоб повністю викоринити цю проблему. Дослідження має на меті вивчити, як система державного управління в Україні протистоїть корупції та знайти способи підвищення її ефективності. Мета дослідження — виявити причини, чому політика антикорупції України неефективна, як антикорупційні органи виконують свої завдання та пропонують шляхи посилення системи запобігання та боротьби з корупцією в державному управлінні. У дослідженні використовуються різні методи, такі як вивчення правових норм, порівняння правової системи, проведення аналізу системи та емпіричні дослідження. Дослідження показує, що державне управління в Україні має певні досягнення в боротьбі з корупцією, але це недостатньо, оскільки різні частини системи не співпрацюють. Визначено корупцію як зловживання довіреною владою для приватної вигоди та пояснює її причини, наслідки та профілактику. Наведено основні нормативно-правові акти, спрямовані на запобігання корупції в Україні та антикорупційні закони за 2023–2024 рр. Представлено інституційний механізм запобігання корупції: НАБУ, НАЗК, САП, ВАКС. Визначена роль державної влади у реалізації антикорупційної політики. Проаналізовано діяльність антикорупційних органів та виявлені проблеми в реалізації антикорупційної політики. Визначено напрями реформування антикорупційної політики. Запропоновано шляхи вдосконалення антикорупційних механізмів та підвищення прозорості державного управління. Надано рекомендації щодо підвищення прозорості та підзвітності в державному управлінні. Надалі важливо провести дослідження щодо впровадження антикорупційних заходів та оцінити, як цифрові технології можуть покращити відкритість державного управління.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

корупція, антикорупційна діяльність, державне управління, нормативно-правова база, інституційна система, антикорупційні органи, відкритість інформації, електронне урядування.

Anti-Corruption Measures in the Public Administration System of Ukraine

Mariia Ogorodniichuk ^{1*} ● Nataliia Kovalenko ²

¹ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine). Associate Professor at the Department of Law and Public Administration, PhD in Philosophy, Associate Professor.

² V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine). Associate Professor at the Economic Theory and Finance Department, PhD in Public Administration, Associate Professor.

* Corresponding Author, e-mail: pravosvit.zdu@ukr.net

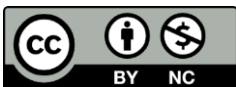
ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

[10.70651/3041-2498/2025.6.03](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.6.03)

Copyright © 2025
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

This paper analyzes the existing problems with the implementation of anti-corruption measures in Ukraine, focusing on how well anti-corruption agencies perform their tasks. The research is important because the public administration system in Ukraine is highly corrupt, making it difficult for the government to work well, follow the law, and make the country grow. Corruption is a big problem in Ukraine's public administration because anti-corruption measures are not very effective and cannot completely stop corruption. The study aims to examine how the public administration system in Ukraine fights corruption and find ways to improve its effectiveness. The study aims to identify the reasons why Ukraine's anti-corruption policy is ineffective, how anti-corruption agencies fulfill their tasks, and suggest ways to strengthen the system of preventing and fighting corruption in public administration. The study uses a variety of methods, such as legal review, legal system comparison, system analysis, and empirical research. The study shows that public administration in Ukraine has made some progress in fighting corruption, but it is not enough because different parts of the system do not cooperate. The author defines corruption as the abuse of entrusted power for private gain and explains its causes, consequences and prevention. The main regulatory acts aimed at preventing corruption in Ukraine and anti-corruption laws for 2023–2024 are presented. The institutional mechanism for preventing corruption is presented: NABU, NACP, SAP, HACC. The role of the state authorities in the implementation of anti-corruption policy is defined. The activities of anti-corruption bodies are analyzed and problems in the implementation of anti-corruption policy are identified. The directions of reforming the anti-corruption policy are determined. Ways to improve anti-corruption mechanisms and increase the transparency of public administration are proposed. Recommendations for increasing transparency and accountability in public administration are provided. In the future, it is important to conduct research on the implementation of anti-corruption measures and assess how digital technologies can improve the openness of public administration.

KEYWORDS

corruption, anti-corruption activities, public administration, regulatory framework, institutional system, anti-corruption bodies, openness of information, e-government.

1. Вступ

Корупція як соціально-економічне явище є однією з найактуальніших і серйозних проблем, що перешкоджають ефективному функціонуванню державного управління України, підривають верховенство закону та становлять загрозу національній безпеці. Попри те, що в боротьбі з корупцією було здійснено чимало ефективних кроків, таких як, прийняття нових законів, створення незалежних антикорупційних агенцій та впровадження електронних систем для збільшення прозорості, корупція все ще залишається суттєвою проблемою в багатьох сферах.

Це дослідження було особливо нагальним, оскільки Україна пережила військовий конфлікт, що збільшило ризик корупції в таких сферах, як закупівля оборони, розподіл бюджетних ресурсів та міжнародна підтримка. У вирішенні суспільних проблем інтеграція з Європою вимагає від держави дотримання високих стандартів прозорості та відповідальності.

Отже, важливо провести ретельне дослідження заходів, які вжиті для запобігання корупції в державному управлінні України, оскільки це допоможе нам оцінити, наскільки вони ефективні, з якими викликами та обмеженнями вони стикаються, і запропонувати науково — обґрунтовані шляхи для їх покращення, що сприятиме розвитку держави, довіри громадян до уряду та гарантуванню тривалому поступу України.

2. Огляд літературних джерел

Аналіз наукових праць, присвячених антикорупційним заходам у системі державного управління України, демонструє широкий спектр підходів. Це особливо важливо в умовах сучасних викликів, таких як війна, децентралізація та економічна нестабільність. Так, О. Гулак, В. Курило та Л. Дубчак у своєму дослідженні звертає увагу на важливі підходи в політиці держави щодо запобігання корупції [1, с. 196]. А.А. Приходько [2, с. 96] у своїй праці визначає антикорупційну стратегію України як стратегічний та планомірний інструмент викорінення корупційних проявів і формування суспільної правосвідомості. П.І. Гаман [3] проаналізував особливості державної антикорупційної політики у сфері протидії корупції. Я.О. Костогриз [4, с. 19] акцентує увагу на дослідженні інституційних механізмів запобігання корупції в контексті практики Організації Об'єднаних Націй. Підкреслюється значення ініціатив з підвищення обізнаності та залучення громадянського суспільства до боротьби з корупцією, що забезпечує широку підтримку та залучення громадськості до антикорупційних заходів.

Своєю чергою, про загрози та ризики негативного впливу корупції вказують З. Живко та В. Гура [5, с. 78]. А. Мошнін [6, с. 106] звертає увагу на те, що важливим аспектом у розвитку та існуванні держави є розгляд сучасного стану поширення корупції в Україні. Н. В. Сметаніна, Д. С. Мельник [7, с. 347] проаналізували роль ключових організацій у впровадженні антикорупційних стратегій. М. Кравчук, І. Петровська [8, с. 49] подають основні напрями антикорупційної діяльності. К. А. Возняковська, Д. А. Біленець, В. В. Марчук [9, с. 43] у системі публічного адміністрування досліджували антикорупційні механізми шляхом використання блокчейн-технологій у сфері фінансового моніторингу, задля ускладнення або унеможливлення маніпуляцій та зловживань у цій сфері.

Попри різноманіття підходів, деякі аспекти залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, бракує інформації щодо систематизації напрямів вдосконалення антикорупційних механізмів та підвищення прозорості державного управління, що і послугувало необхідністю дослідження даного питання.

3. Постановка завдання

Метою дослідження є всебічний аналіз антикорупційних заходів у системі державного управління України з метою оцінки їх ефективності та розробки пропозицій щодо вдосконалення механізмів запобігання та протидії корупції. Основна увага має приділятися підвищенню ефективності роботи антикорупційних органів, забезпеченню прозорості та підзвітності державних інституцій, а також впровадженню сучасних цифрових технологій для запобігання корупційним проявам у державному управлінні.

4. Методи та матеріали

Дослідження проводилось шляхом вивчення існуючих законів проти корупції в Україні, документів антикорупційних агентств, наукових публікацій та міжнародного досвіду щодо

запобігання та боротьби з корупцією в державному секторі. Для вивчення юридичної бази антикорупційної політики в Україні одним із ключових методів дослідження був аналіз нормативних правових актів. Для дослідження було застосовано поєднання порівняльного юридичного методу та системним аналізом — для всебічного вивчення антикорупційних заходів стосовно інших елементів державного управління; метод узагальнення — для формулювання висновків та рекомендацій щодо результатів дослідження.

5. Результати та обговорення

Україна стикається з серйозними та складними проблемами корупції, які заважають її розвитку. Особливо на рівні державного управління корупція пронизує багато аспектів суспільного життя, підриваючи принципи законності, справедливості та ефективності. Ці корупційні дії не лише приносять несправедливу вигоду окремим особам та групам, але й знижують довіру громадян до влади, підривають державні інституції та гальмують економічний розвиток країни. Тому боротьба з корупцією стала важливою складовою української національної політики, особливо в контексті європейської інтеграції та виконання міжнародних зобов'язань у цій сфері.

Останніми роками Україна створила потужну систему антикорупційних агентств, до якої входять Національне антикорупційне бюро (НАБУ), Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) та Вищий антикорупційний суд (ВАКС). Проте, незважаючи на ці інституційні зміни, успіхи в боротьбі з корупцією залишаються недостатніми через численні системні проблеми, такі як політичний вплив, обмежене фінансування та брак активних дій.

Корупція в публічному управлінні — це коли службові особи зловживають своїми повноваженнями або владою для власної вигоди чи на користь певних груп. Це, звісно, суперечить інтересам суспільства та держави. Корупція проявляється в різних правопорушеннях, які порушують основні принципи законності, цілісності та ефективності в управлінні. Суть корупції полягає в тому, що офіційні повноваження використовуються не за призначенням. Такі дії спотворюють нормальне функціонування державних інституцій, підривають якість державних послуг, зменшують довіру громадян до влади та ставлять під загрозу соціальну стабільність.

Основні види корупції в публічному управлінні включають хабарництво, зловживання повноваженнями, конфлікт інтересів, непрозорі тендери та привласнення державних ресурсів. Усі ці фактори призводять до зниження ефективності управління, порушення справедливості, а також до неналежного використання ресурсів і дискримінації (рис. 1).

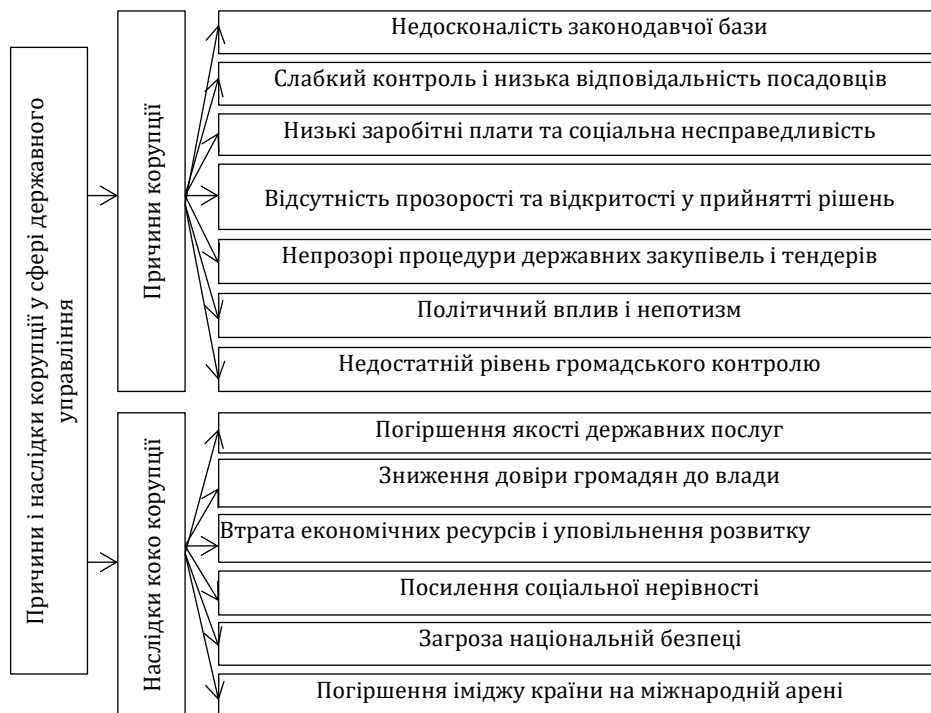

Рис. 1. Основні причини та наслідки корупції у державному управлінні
 Джерело: сформовано авторами на основі [10, с. 282].

Юридична підтримка антикорупційної політики в Україні є складною юридичною системою, згідно з міжнародними угодами та угодами щодо коригування заходів із запобігання корупції в державному управлінні. Ця юридична основа полягає у забезпеченні прозорості та відповідальності уряду, а також для захисту громадян від зловживань. Основним документом у цій галузі є Закон України «Про запобігання корупції», який встановлює юридичну основу для антикорупційної діяльності, визначаючи права відповідних агентств та механізмів контролю. Крім того, цей закон сприяє покращенню прозорості та цілісності в державному секторі.

Україна активно впроваджує міжнародні стандарти у боротьбі з корупцією, зокрема, дотримується Конвенції Організації Об'єднаних Націй щодо корупції, Конвенції Ради Європи про кримінальні аспекти корупції та інших документів, які окреслюють загальні принципи та вимоги до державної політики в цій важливій сфері.

Основні нормативно-правові акти, що забезпечують антикорупційну політику в Україні подано у табл. 1.

Таблиця 1. Основні нормативно-правові акти, що забезпечують антикорупційну політику в Україні

Назва нормативно-правового акта	Зміст та основні положення	Рік прийняття
Кодекс України про адміністративні правопорушення	Встановлює адміністративну відповідальність за корупційні правопорушення	1984 (зі змінами)
Конвенція Ради Європи про кримінальні аспекти корупції	Визначає кримінальні стандарти для запобігання корупції	1999
Кримінальний кодекс України	Передбачає кримінальну відповідальність за корупційні злочини	2001
Конвенція ООН проти корупції	Встановлює міжнародні стандарти боротьби з корупцією	2003
Закон України «Про запобігання та протидію дискримінації»	Забезпечує рівні права та недопущення дискримінації у сфері публічного управління	2012
Закон України «Про запобігання корупції»	Визначає правові основи антикорупційної діяльності, механізми контролю, відповідальність посадовців	2014
Закон України «Про державну службу»	Регулює діяльність державних службовців, включно з вимогами щодо доброчесності	2015

Джерело: сформовано авторами на основі [11].

Таким чином, нормативно-правова база рекомендацій щодо антикорупційної політики в Україні створює юридичну базу для систематичної та всебічної боротьби проти корупції, сприяючи формуванню прозорої, відповідальної та відповідальної адміністративної системи.

У табл. 2 перераховані нормативно-правові акти, прийняті в Україні у 2023-2024 рр. для посилення антикорупційної політики та виконання рекомендацій Європейського Союзу.

Таблиця 2. Антикорупційні закони України за 2023–2024 рр.

Назва закону	Ключові положення	Дата прийняття
Закон №3502-IX	Збільшення чисельності НАБУ до 1000 осіб (поетапно до 2026 року); підвищення ефективності боротьби з корупцією.	8 грудня 2023 р.
Закон №3503-IX	Розширення повноважень НАЗК щодо перевірки майна, набутого до призначення на державну службу; відповідність рекомендаціям ЄС.	8 грудня 2023 р.
Закон №3384-IX	Відновлення обов'язку подання декларацій державними службовцями в умовах воєнного стану; забезпечення прозорості.	20 вересня 2023 р.
Закон №10319	Внесення змін до Податкового кодексу щодо боротьби з підкупом іноземних посадовців; відповідність стандартам ОЕСР.	4 грудня 2024 р.
Закон №11443	Встановлення відповідальності юридичних осіб за підкуп іноземних посадовців; зміцнення міжнародної співпраці.	4 грудня 2024 р.

Джерело: сформовано авторами на основі [12–16].

Ці законодавчі ініціативи сприяють зміцненню інституційної спроможності антикорупційних агентств і близькі до адміністративних стандартів прозорості та Європейського Союзу.

У сьогоdnішньому контексті боротьба з корупцією є пріоритетним лідерством у національній політиці України, яка безпосередньо впливає на ефективність управління, владу з Європейським Союзом та довірою громадян у процесі інтеграції [17, с. 11]. Для досягнення цих цілей Україна створила всебічну систему інститутів для запобігання та боротьби з корупцією, що охоплює декілька спеціалізованих компаній: Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (САП) та Вищий антикорупційний суд (ВАКС) [18, с. 58].

Кожне з цих агентств виконує чітко визначені функції — від виявлення та дослідження корумпованих злочинів до впровадження профілактичної політики. Їх взаємодія утворює єдиний механізм, який дозволяє проводити складну антикорупційну діяльність. Аналіз ролей та повноважень цих інституцій важливий для оцінки ефективності антикорупційної політики в Україні та для формування пропозицій щодо її вдосконалення (табл. 3).

Таблиця 3. Основні антикорупційні органи України: функції та особливості

Орган, рік створення	Основні функції	Особливості
Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) 2015 р.	Розслідування корупційних злочинів, скоєних високопосадовцями (міністри, судді, народні депутати, керівники держпідприємств). Проведення оперативно-розшукової діяльності, збору доказів та передача справ до САП.	Діє незалежно, керується директором, який обирається на конкурсній основі. Орган активно взаємодіє з міжнародними партнерами
Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) 2016 р.	Моніторинг та перевірка електронних декларацій посадовців. Контроль за дотриманням антикорупційного законодавства. Проведення антикорупційної експертизи законопроектів. Розробка антикорупційної стратегії та національної політики у сфері доброчесності.	Здійснює профілактику корупції, не є правоохоронним органом.
Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) 2015 р.	Процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях, які розслідує НАБУ. Підтримка обвинувачення в антикорупційних справах у суді. Нагляд за дотриманням законності під час досудового розслідування.	Має спеціальний статус і забезпечує незалежність антикорупційних розслідувань
Вищий антикорупційний суд України (ВАКС) 2019 р.	Розгляд справ, переданих НАБУ та САП, що стосуються топкорупції. Винесення вироків у кримінальних провадженнях щодо високопосадовців. Розгляд апеляційних скарг у межах своєї юрисдикції	Формувався за участі міжнародних експертів для забезпечення доброчесності суддів. Має ключове значення для завершення антикорупційних справ

Джерело: сформовано авторами на основі [19, с. 66].

Ці органи утворюють єдину антикорупційну версію, де кожне агентство виконує чітко визначені функції: від профілактики (НАЗК) до розслідування (НАБУ), правоохоронних органів (САП) та судового розгляду (ВАКС). Ефективні взаємодії між ними важливі для боротьби з корупцією на найвищому рівні.

Успішна реалізація антикорупційної політики неможлива без активної участі органів влади, які служать ключовими гравцями в освіті, впровадженні та управлінні заходами щодо зменшення корупції. У сьогоdnішньому контексті, коли Україна перебуває в стані глибоких змін та примирення з європейськими стандартами, є особливим значенням, підзвітністю та ефективністю державних установ.

Законодавство, правозастосування та судові органи повинні не лише розробляти юридичні інструменти для боротьби з корупцією, але й забезпечувати їх належну ефективність та демонструвати політичну волю та доброчесність. Дослідження ролі національних інститутів дозволяє проводити ступінь координації між ними, виявлення слабких місць у системі та окреслює можливості їх вдосконалення відповідно до найкращих міжнародних практик (табл. 4).

Державні органи відіграють важливу роль у навчанні, впровадженні та управлінні антикорупційною політикою України. Їх діяльність має на меті створити юридичні, організаційні та інституційні умови для ефективного спростування корупції, щоб забезпечити прозорість в управлінні національними ресурсами та підвищити відповідальність за державних

службовців. Тому, антикорупційна політика вимагає координованої та відповідальної участі всіх державних секторів.

Таблиця 4. Роль органів державної влади у реалізації антикорупційної політики

Орган державної влади	Основні функції у сфері антикорупційної політики
Верховна Рада України	Прийняття антикорупційного законодавства. Затвердження антикорупційної стратегії. Парламентський контроль за її реалізацією.
Кабінет Міністрів України	Координація діяльності виконавчих органів. Розробка та впровадження антикорупційних програм. Прийняття підзаконних актів.
Президент України	Ініціація законодавчих змін. Призначення керівників антикорупційних органів. Представництво в міжнародному антикорупційному співробітництві.
Місцеві органи влади	Застосування антикорупційних заходів на місцевому рівні. Забезпечення прозорості у використанні ресурсів громад. Впровадження електронного врядування.
Судова влада	Розгляд корупційних справ. Забезпечення справедливого судочинства. Формування судової практики з антикорупційних питань.

Джерело: сформовано авторами на основі [20].

Антикорупційна політика України зазнала активного розвитку та трансформації. У контексті європейської інтеграції, міжнародний тиск та прагнення до національних державних заявок на правосуддя, державні органи не тільки змушені пояснити боротьбу з корупцією, але й виявляти реальні наслідки. За останнє десятиліття в Україні створені нові антикорупційні агенції та були введено електронне декларування. Кримінальні справи були відкриті проти високопоставлених державних службовців, що свідчать про позитивні зміни.

В останні роки українські антикорупційні органи показали, що, незважаючи на складні політичні та безпечні ситуації, вони поступово підвищують ефективність своєї діяльності. Основні агенції — НАБУ, САП, НАЗК і ВАКС забезпечили ініціацію повного циклу антикорупційних систем. Це варіюється від сприйняття корумпованих злочинців до винесення судового вироку. Аналіз їхньої роботи дозволяє оцінити досягнення в антикорупційній сфері (табл. 5).

Таблиця 5. Результати діяльності антикорупційних органів України за 2023–2024 рр.

Органи	Приклад	Сутнісна характеристика
НАЗК	Е-декларування (з 2016 року)	Запроваджено електронну систему подання декларацій посадовців, що забезпечила публічність і контроль за статками державних службовців.
НАБУ + САП	Розслідування справ щодо топпосадовців (наприклад, «справа ОАСК», «Роттердам+», справа Укрзалізниці)	Забезпечено відкриття резонансних кримінальних проваджень щодо корупції на високому рівні.
ВАКС	Винесення перших вироків щодо народних депутатів, суддів, керівників держпідприємств	Незалежність суду дозволила розглядати справи, які раніше не доходили до вироків.
Мінцифра / Кабмін	Дія («Малютко», «Відновлення», ProzorGO)	Автоматизація та відкритість процедур знизила корупційні ризики в публічному адмініструванні

Джерело: сформовано автором на основі [21–23].

Антикорупційні організації вже виявилися ефективними та є незалежними для підвищення результативності, їм потрібно зміцнити стійкість системи, забезпечити стабільне фінансування та швидке призначення менеджерів з конкурентними політичними розбіжностями. Українські антикорупційні системи працюють, але потребують подальшої підтримки та вдосконалення.

Але насправді впровадження антикорупційних заходів супроводжується проблемами — від політичного тиску до формального підходу на місцях. Дослідження як успішних, так і

невдалих випадків дозволяє об'єктивно оцінювати статус корупції, визначати системні дефекти та визначати напрямки для подальших вдосконалень антикорупційної політики України (табл. 6).

Таблиця 6. Проблеми в реалізації антикорупційної політики

Орган / рівень влади	Проблема	Особливості
Місцеве самоврядування	Формальний характер антикорупційних програм	Часто антикорупційні заходи на місцях існують лише «на папері», без реального впровадження або моніторингу
Верховна Рада України	Спроби ослаблення повноважень НАЗК або відтермінування е-декларування	Іноді приймаються рішення, що йдуть у розріз із вимогами міжнародних партнерів і створюють загрози відкритості
Офіс Президента / виконавча влада	Вплив на конкурси з обрання керівників антикорупційних органів	Є підозри щодо політичного втручання у кадрові процеси (наприклад, конкурси на посади голови САП, НАБУ).
Суди загальної юрисдикції	Невиконання судових рішень або затягування розгляду справ	Судова система поза ВАКС залишається вразливою до зовнішнього впливу та корупційних ризиків

Джерело: сформовано авторами на основі [24, с. 71].

Антикорупційна політика України є однією з найважливіших напрямків національної діяльності, спрямованої на забезпечення прозорості, законності та довіри до влади. Незважаючи на надзвичайний успіх у створенні антикорупційних агентств та законодавчих механізмів, корупційні системи все ще стикаються з багатьма проблемами, які перешкоджають їх ефективності. У зв'язку з цим це стосується подальших реформ антикорупційної політики, включаючи вдосконалення юридичних сфер, зміцнення інституційної здатності влади та створення нової культури нетерпимості проти корупції. Визначення основного напрямку реформи є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку та інтеграції країни в європейський простір (табл. 7).

Таблиця 7. Напрями реформування антикорупційної політики в Україні

Напрями	Рекомендовані дії
Посилення незалежності антикорупційних органів	Забезпечення прозорих та відкритих конкурсів на посади керівників, гарантія їхньої незалежності від політичного впливу
Удосконалення законодавчої бази	Внесення змін до законів для усунення прогалин, підвищення відповідальності за корупційні правопорушення, впровадження ефективних превентивних механізмів
Покращення кадрової політики	Запровадження прозорих процедур добору, навчання та атестації державних службовців, підвищення рівня професіоналізму та етичних стандартів
Реформа судової системи	Підвищення ефективності та швидкості розгляду антикорупційних справ, посилення незалежності суддів, забезпечення справедливого судочинства
Підвищення рівня громадської участі та контролю	Залучення громадських організацій, ЗМІ та активістів до моніторингу антикорупційної політики, розвиток електронних платформ для звернень і звітності.
Покращення координації між органами влади	Впровадження ефективних механізмів обміну інформацією, спільного планування та реалізації антикорупційних заходів
Розвиток антикорупційної культури	Проведення просвітницьких кампаній, формування нетерпимого ставлення до корупції серед населення та посадовців
Вдосконалення системи запобігання корупції	Запровадження сучасних технологій для контролю за деклараціями, публічними закупівлями, конфліктом інтересів та іншими ризиковими сферами
Забезпечення сталого фінансування антикорупційних органів	Надання ресурсів, необхідних для ефективного виконання функцій, модернізації технічної бази та підтримки персоналу

Джерело: сформовано авторами на основі [25, с. 36].

Ефективна боротьба проти корупції є однією з ключових вимог розвитку демократичних, юридичних та соціально орієнтованих країн. В Україні, де корупція досі є серйозною перепоною

для реформ і розвитку, важливо поліпшити антикорупційні механізми та збільшити прозорість адміністрації. Для цього потрібен комплексний підхід, котрий включає цифровізацію процесів, зміцнення незалежності інституцій, розвиток управлінських практик і залучення громадськості. Визнаючи ефективні методи вдосконалення антикорупційних механізмів, ми здатні створити відкриту систему управління, збільшити довіру громадян та укріпити міжнародний імідж України (табл. 8).

Таблиця 8. Шляхи вдосконалення антикорупційних механізмів та підвищення прозорості державного управління

Напрямки вдосконалення	Характерні особливості
Розвиток електронного урядування (e-Government)	Впровадження цифрових сервісів для надання державних послуг з мінімальною участю чиновників, що знижує корупційні ризики та підвищує прозорість процедур
Посилення контролю за публічними закупівлями	Використання сучасних електронних платформ (наприклад, Prozorro) для забезпечення відкритості, конкуренції та публічності закупівельних процесів
Покращення системи електронного декларування	Вдосконалення технічних та аналітичних інструментів для швидшого виявлення недостовірної інформації та конфліктів інтересів
Забезпечення незалежності антикорупційних органів	Гарантування прозорості конкурсів на керівні посади, запобігання політичному тиску та забезпечення стабільного фінансування
Впровадження ефективних систем моніторингу та аудиту	Регулярний контроль за дотриманням антикорупційних норм у державних установах, зокрема через внутрішній аудит і зовнішній незалежний контроль
Підвищення кваліфікації та етичних стандартів державних службовців	Організація навчань, тренінгів та просвітницьких кампаній, спрямованих на формування антикорупційної культури
Залучення громадськості та ЗМІ до контролю	Розширення можливостей для відкритого доступу до інформації, підтримка громадських ініціатив і журналістських розслідувань
Удосконалення законодавства	Усунення прогалин і суперечностей, впровадження жорсткіших санкцій за корупційні правопорушення
Підвищення прозорості кадрових процедур	Впровадження відкритих конкурсів, публічних співбесід і прозорих критеріїв добору на державні посади

Джерело: сформовано авторами на основі [26, с. 219; 27].

Підвищена прозорість та підзвітність є основними компонентами ефективної антикорупційної директиви. Досягнення цієї мети не можливе без систематичного впровадження заходів, які допоможуть інформувати діяльність державного агентства та їх обов'язки. Однією з найважливіших стратегій є реалізація практик відкритих даних, яка забезпечує обов'язкове оприлюднення бюджетних витрат, результатів державних закупівель, звітності та інших важливих показників у доступному для громадськості форматі. Основна увага повинна зосереджуватися на розширенні електронного уряду, що не тільки зменшує вплив людських факторів на процеси управління, але й мінімізує ризик корупції, одночасно підвищуючи ефективність та якість державних послуг.

Активна участь громадян, а також посилення механізмів прозорості є базисними елементами дієвої системи протидії корупції. Для цього необхідно впроваджувати механізми зворотного зв'язку і громадського контролю за діяльністю управлінських структур. Систематичне оприлюднення незалежних аудитів та оцінювання ефективності державної діяльності має стати звичною практикою, що забезпечить громадянам доступ до цієї інформації. Критичною залишається і підвищена відповідальність держслужбовців за недотримання стандартів прозорості та підзвітності. Розвиток внутрішніх механізмів управління з метою ідентифікації та упередження випадків корупції на ранніх стадіях, а також навчання держслужбовців принципам етики, антикорупційному законодавству та вимогам прозорості можуть стати основою створення культури адміністративної цілісності.

Разом із цим особливу увагу слід звернути на формування безпечних і конфіденційних механізмів повідомлення про корупцію чи зловживання владою, що гарантує захист інформаторів. Впровадження цих заходів допоможе створити більш відповідальну, прозору та ефективну систему державного управління в Україні.

6. Висновки

Дослідження свідчать, що боротьба з корупцією в державному управлінні є ключовим елементом реформ, які сприяють ефективному функціонуванню влади в умовах прозорості та верховенства права. Хоча ми вже досягли певного прогресу, зокрема завдяки створенню таких органів, як НАБУ, НАЗК, САП та ВАКС, а також ухваленню низки важливих законів, корупція все ще ставить перед нами серйозні виклики. Основними перешкодами залишаються політичне втручання в діяльність антикорупційних органів, недосконалість законодавства та обмежені фінансові й кадрові ресурси.

Щоб підвищити ефективність антикорупційної політики, важливо зосередитися на зміцненні незалежності відповідних органів та вдосконаленні законодавчих основ. Це допоможе підвищити прозорість і підзвітність у державному управлінні. Серед рекомендованих заходів – розробка та зміцнення правових рамок для боротьби з корупцією, забезпечення відкритості в процесах державних закупівель і функціонуванні установ, активізація електронного урядування для зменшення людського втручання в адміністративні процеси, а також підвищення професійної компетенції та етичних стандартів державних службовців. Крім того, важливо зміцнити незалежність антикорупційних агентств і залучити громадян до активного моніторингу діяльності влади, а також створити ефективні механізми захисту від корупційних дій.

Серед основних напрямів реформ варто виділити активне впровадження електронного урядування, залучення громадян до моніторингу діяльності органів влади та формування непохитного ставлення суспільства до корупції. Використання сучасних технологій і прозорих процедур може значно зменшити рівень корупції та підвищити довіру громадян до державних інституцій.

Отже, системний підхід до покращення антикорупційних заходів в державному управлінні є ключовим для успішного розвитку України як демократичної країни з верховенством права. Наступні дослідження повинні зосередитися на вдосконаленні механізмів, які гарантують незалежність антикорупційних органів.

References

1. Hulak, O. V., Kurylo, V. I., & Dubchak, L. M. (2021). Do pytannia pro shliakhy podolannia koruptsii v Ukraini [On the question of ways to overcome corruption in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and Public Administration*, (1), 196–201. <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29> (in Ukrainian).
2. Prykhodko, A. A. (2019). Teoretychne ta praktychne osmyslennia antykoruptsiinoi polityky Ukrainy: yevrointehratsiinyi aspekt [Theoretical and Practical Understanding of Ukraine's Anti-Corruption Policy: European Integration Aspect]. *Aktualni problemy vitchyznianoj yurysprudentsii – Current Issues of National Jurisprudence*, (6), 96–99. <https://doi.org/10.15421/3919103> (in Ukrainian).
3. Haman, P. I. (2018). Antykoruptsiina derzhavna polityka: problemy ta perspektyvy rozvytku [Anti-Corruption State Policy: Problems and Prospects for Development]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, (10). <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.10.1> (in Ukrainian).
4. Kostohryz, Ya. O. (2024). Instytutsiini mekhanizmy zapobihannia koruptsii: praktyka OON [Institutional mechanisms for preventing corruption: UN practice]. *Amparo*, (2), 19–24. <https://doi.org/10.26661/2786-5649-2024-2-03> (in Ukrainian).
5. Zhyvko, Z., & Hura, V. (2023). Riven koruptsii v Ukraini za mizhnarodnymi otsinkamy [The level of corruption in Ukraine according to international assessments]. *Vcheni zapysky universytetu "Krok" – Academic Notes of Krok University*, 1(69), 78–85. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-69-78-85> (in Ukrainian).
6. Moshnin, A. (2022). Koruptsiia u suchasni Ukraini: stan ta napriamy protydii [Corruption in Modern Ukraine: State of the Art and Directions for Counteraction]. *Scientific Works of Interregional Academy of Personnel Management. Political Sciences and Public Management*, 2(62), 106–110. [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16) (in Ukrainian).
7. Smetanina, N. V., & Melnyk, D. S. (2023). Polityka protydii koruptsii – shliakhy vdoskonalennia ta suchasnyi stan [Anti-Corruption Policy – Ways to Improve and Current Status]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, (3), 347–351. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.62> (in Ukrainian).

8. Kravchuk, M., & Petrovska, I. (2021). Osnovni napriamky antykoruptsiinoi diialnosti v Ukraini ta yikh pravove rehuliuвання [Main areas of anti-corruption activity in Ukraine and their legal regulation]. *Aktualni problemy pravoznavstva - Current Issues of Jurisprudence*, 2(26), 49–55. <https://doi.org/10.35774/app2021.02.049> (in Ukrainian).
9. Vozniakovska, K. A., Bilenets, D. A., & Marchuk, V. V. (2024). Antykoruptsiini mekhanizmy u systemi publichnoho administruvannya yak zasib borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu v sferi hospodariuvannya [Anti-corruption mechanisms in the system of public administration as a means of combating organized crime in the sphere of economic activity]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 84(3), 43–48. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.6> (in Ukrainian).
10. Leshchenko, A. (2025). Shliakhy udoskonalennia systemy zapobihannia koruptsii v derzhavnomu ta publichnomu upravlinni Ukrainy [Ways to improve the system of corruption prevention in state and public administration of Ukraine]. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia – Theoretical and Applied Issues of State-Building*, (33), 282–291. <https://doi.org/10.35432/tisb332025331766> (in Ukrainian).
11. Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs. (n.d.). *Perelik osnovnykh normatyvno-pravovykh aktiv antykorruptsiinoho zakonodavstva* [List of the main regulatory legal acts of anti-corruption legislation]. <https://hsc.gov.ua/index/publiczna-informatsiya/antikoruptsiya/akti-perelik-osnovnih-normativno-pravovih-aktiv-antikoruptsiijnogo-zakonodavstva> (in Ukrainian).
12. *Pro vnesennia zminy do statti 5 Zakonu Ukrainy “Pro vnesennia zminy do statti 5 Zakonu Ukrainy ‘Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy’ shchodo posylennia instyutsiinoi spromozhnosti Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy”* [On Amendments to Article 5 of the Law of Ukraine “On Amendments to Article 5 of the Law of Ukraine ‘On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine’ to Strengthen the Institutional Capacity of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine”]. (2023, December 8). Law of Ukraine No. 3502-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3502-20#Text> (in Ukrainian).
13. *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro zapobihannia koruptsii” shchodo pryvedennia okremykh polozhen u vidpovidnist do vysnovkiv Yevropeiskoi Komisii shchodo Ukrainy* [On Amendments to the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption” to bring certain provisions in line with the conclusions of the European Commission on Ukraine]. (2023, December 8). Law of Ukraine No. 3503-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3503-20#Text> (in Ukrainian).
14. *Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy pro vyznachennia poriadku podannia deklaratsii osib, upovnovazhenykh na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannya, v umovakh voiennoho stanu* [On Amendments to Certain Laws of Ukraine on Determining the Procedure for Submitting Declarations of Persons Authorized to Perform State or Local Government Functions under Martial Law]. (2023, September 20). Law of Ukraine No. 3384-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/go/3384-20> (in Ukrainian).
15. *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo vrakhuvannia polozhen Rekomendatsii Rady Orhanizatsii ekonomichnoho spivrobotnytstva ta rozvytku stosovno podatkovykh zakhodiv dlia podalshoi borotby z pidkupom inozemnykh posadovykh osib u mizhnarodnykh dilovykh operatsiiakh* [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Laws of Ukraine to Take into Account the Provisions of the Recommendations of the Council of the Organization for Economic Cooperation and Development on Tax Measures to Further Combat Bribery of Foreign Officials in International Business Transactions]. (2023, December 6). Draft Law No. 10319. <https://ips.ligazakon.net> (in Ukrainian).
16. *Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia mekhanizmv prytyahnnia yurydychnykh osib do vidpovidalnosti za pidkup posadovykh osib inozemnykh derzhav* [On Amendments to the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine to Improve Mechanisms for Bringing Legal Entities to Liability for Bribery of Foreign Officials]. (2024, July 25). Draft Law No. 11443. <https://ips.ligazakon.net> (in Ukrainian).
17. Davydova I. V., & Biloshkurskyi M. M. (2023). Vykorystannia platnykh posluh u onlain-videoihrahakh yak sposib prykhovaty koruptsiini zlochyny [Using paid services in online video games as a way to conceal corruption offences]. *Lex Sportiva*, (2), 10–17. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2023.2.2> (in Ukrainian).
18. Skyba, V. M. (2023). Povnovazhennia natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii yak orhanu systemy antykoruptsiinykh orhaniv [Powers of the national agency for the prevention of corruption as a body of the system of anti-corruption odies]. *Halytski studii: Yurydychni nauky – Galician Studies: Legal Sciences*, (2), 58–62. https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-2-10 (in Ukrainian).
19. Brodz, A. S., & Priamukhina, N. V. (2024). Pravovi osnovy ta mekhanizmy realizatsii antykoruptsiinoi polityky v systemi derzhavnoho upravlinnia Ukrainy [Legal framework and mechanisms for implementing anti-corruption policy in the public administration system of Ukraine]. In *Prykladni aspekty suchasnykh mizhdystsyplinarnykh doslidzhen – Applied Aspects of Modern Interdisciplinary Research. Proceedings of the*

- Second International Scientific and Practical Conference* (pp. 66–68).
<https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14766> (in Ukrainian).
20. Pyrohovska, V. O., Predmestnikov, O. H., & Honcharuk, O. V. (2024). Zapobihannia koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady Ukrainy: rol administratyvnoho prava [Prevention of corruption in public authorities of Ukraine: the role of administrative law]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, (27).
<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10468733> (in Ukrainian).
 21. Rezultaty roboty NAZK u 2024 rotsi: antykoruptsiina polityka [Results of the NACP’s work in 2024: anti-corruption policy]. (2024).
<https://nazk.gov.ua/uk/novyny/rezultaty-roboty-nazk-u-2024-rotsi-antykoruptsiyna-polityka/> (in Ukrainian).
 22. Kryvonos, S. (2024). *NABU – zvit za II pivrichchia 2024* [NABU – report for the second half of 2024].
<https://reports.nabu.gov.ua/> (in Ukrainian).
 23. Otsinka efektyvnosti ta nezalezhnosti antykoruptsiinykh orhaniv: dumka advokativ [Assessment of the effectiveness and independence of anti-corruption bodies: lawyers’ opinion]. (2024). *Yurydychna hazeta*.
<https://yur-gazeta.com/publications/sferi-praktiki/antikorupciyna-praktika/ocinka-efektivnosti-ta-nezalezhnosti-antikorupciynih-organiv-dumka-advokativ.html> (in Ukrainian).
 24. Kaluhina, I. O. (2024). Problemy vdoskonalennia antykoruptsiinoi polityky v ukraini u konteksti suchasnykh vyklykiv [Problems of Improving Anti-Corruption Policy in Ukraine in the Context of Current Challenges]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 85(1). 71–77. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.1.9> (in Ukrainian).
 25. Novak, A. M. (2018). Formuvannia antykoruptsiinykh standartiv publicznego upravlinnia v umovakh transformatsii vladnykh vidnosyn [Formation of anti-corruption standards of public administration in the context of transformation of power relations]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and Public Administration*. 1(30), 22, 36–40. http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2022/1_2018/tom_2/7.pdf (in Ukrainian).
 26. Moshnin, A. A. (2023). Shliakhy vdoskonalennia systemy zapobihannia koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady [Ways to improve the system of preventing corruption in public authorities]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, 34(73-1), 219–224.
<https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/39> (in Ukrainian).
 27. Kovalenko N. V., & Luhovenko N. V. (2021). Publichne upravlinnia iak forma suchasnoi komunikatsii derzhavy, suspilstva i biznesu. [Public administration as a form of modern communication between the state, society and business]. *Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka*, 3(19), 31–39.
<https://doi.org/10.25313/2617-572X-2021-3> (in Ukrainian).